

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solella de les monges
Alçada: 293

Coordenades:

Latitud: 41.69461
Longitud: 1.8969
UTM Est (X): 408208
UTM Nord (Y): 4616458

Classificació

Número de fitxa 08182 - 101
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A014000010000OD
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 15/08/2016 - 02:00

Descripció

Conjunt compost, format per dues barraques de pedra seca. Està ubicat per sobre del camí que baixa del Puig Gili en direcció a la Casa Nova de Sant Jaume, en el vessant conegut amb el nom de Solella de les Monges. El conjunt està construït aprofitant el desnivell natural del marge, en una zona on hi creixen

espontanis el pi blanc (*Pinus halepensis*) i la brolla de romaní. La planta general presenta una forma de "L". Les dues barraques estan adossades per un extrem, sense comunicació interior. La barraca destinada al pagès, és de planta circular, amb els murs aplomats. A mà esquerra de l'entrada té un contrafort d'un metre d'alçada. El diàmetre interior mesura 2,30 metres. El tancament de la coberta és de falsa cúpula, és a dir, per superposició de filades en anells concèntrics de menor diàmetre fins tancar la volta. Conserva bona part del cobriment de terra amb pedruscall i el caramull és visible. El voladís està format per una doble filada de pedres planes que protegeixen perfectament la façana de possibles filtracions d'aigua de pluja. El gruix dels murs és de 0,55 metres. Els brancals o muntants presenten una lleugera inclinació, amb una sola llinda plana. La porta mesura 1,20 metres d'alçada per 0,66 metres d'amplada. No té cap tinell a l'interior, però conserva una espitllera, orientada a l'oest.

Adossada, a mà dreta, hi ha la segona barraca. És de planta rectangular, de 3,60 x 2,35 metres (mides preses a l'interior). És una construcció molt ben feta, amb la pedra perfectament desbastada i molt ben escairada, calçada amb pedruscall. El tancament de la coberta és de falsa cúpula, per superposició de filades. Conserva el cobriment de terra amb pedruscall. El voladís està format per una filada de pedres planes que protegeixen perfectament la façana de possibles filtracions d'aigua de pluja. El gruix dels murs és de 0,60 metres. Els brancals o muntants són rectes, amb una doble llinda, plana. La porta mesura 1,70 metres d'alçada per 1,03 metres d'amplada. Havia tingut porta de fusta. Entrant a mà esquerra, hi ha un nínxol construït dins del marge, d'1,40 metres de fondària per 30 cm de costat, emprat per a guardar-hi les eines, perpalines o el perpal. Al davant, entrant hi ha dos cubs o dipòsits de planta rectangular d'1,10 metres d'amplada per 2,30 de llargària i 1,15 metres de fondària. Estan construïts amb fileres de maons i impermeabilitzats amb morter de calç. Presenten un encaix per a col·locar els taulons més coneguts amb el nom de ports o brescats, que permetien col·locar el raïm i aixafar-lo. Cadascun d'aquests dipòsits té una caixa per la part davantera que consisteix en un orifici de sortida gairebé a tocar del terra. Els arrebossats superiors que han impermeabilitzat part de l'estructura, han agafat el color grana característic del raïm. Té una obertura a mena d'espitllera orientada al sud però està tapiada i falcada amb una pedra. La façana està orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 10492.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llandes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de

llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

